

Emine Ziyatdinova

A KRÍM

2023. január 22. – január 29.

Emine Ziyatdinova

Emine Ziyatdinova krími tatár dokumentumfotós és független tanácsadó, aki jelenleg a nonprofit és médiafejlesztési szférában dolgozik. Üzbegisztánban született, ahová családját 1944-ben a sztálini rezsím deportálta a Krímről. A Szovjetunió összeomlása után Ukrajnában a krími tatár kisebbség részeként nőtt fel, így első kézből értesült a különböző emberi jogi problémákról, legyen szó etnikai kisebbségekről vagy országa gazdasági és politikai rendszerének összeomlásáról. A szociológia és a dokumentarista fotográfia iránti érdeklődése éppen abból a vágyból fakadt, hogy kiálljon az elhallgatott és elhallgattatott emberekért. Munkássága a dokumentumfotózás, a szociológia, az emberi jogok és az újságírás metszéspontjában helyezkedik el. A Ivivi Ivan Franko Nemzeti Egyetemen szociológiából szerzett MA-diplomát, az ohioi University's School of Visual Communicationon pedig fotóriporteri MA-diplomát. 2012 és 2017 között Ukrajnában dokumentarista fotográfiával és újságírással foglalkozott, majd az Egyesült Királyságba költözött, ahol a nonprofit szektorban dolgozik, legutóbb a Thomson Reuters Foundation médiatanácsadójaként. Munkáját Fulbright-ösztöndíjjal és Magnum Foundation Emergency Fund-ösztöndíjjal támogatták, fotóprojektjeit Ukrajnában és nemzetközi szinten is kiállították.

Blinken OSA Archivum | Centrális Galéria

1051 Budapest, Arany János utca 32.

kedd–vasárnap: 10:00–18:00

További információ: Bertalan Nóra | bertalan@ceu.edu | +36 30 271 2709

**Centrális
Galéria**

Megnyitó: **2023. január 22. vasárnap, 18 óra**

A *Krím* című kiállítás Emine Ziyatdinova családjáról és a krími tatár közösségről szól: az Otthonra találás tapasztalatáról a félsziget 2014 márciusában történt orosz annexióját megelőző és követő bonyolult geopolitikai környezetben. Ziyatdinova a fényképezőgép és a kamera segítségével próbál választ találni kérdéseire: Ki vagyok én? Hová tartozom? Mi az Otthon? Fényképekből és videófelvételekből álló sorozatában olyan családtörténeteket tár föl, amelyeket a szovjet és orosz propagandisztikus elbeszélések eltorzítottak vagy láthatatlanná tettek. A dédnagyapa, akit a szovjetek 1937-ben üldöztek, mert még a kollektivizálás előtt földtulajdonos volt és bérmunkásokat alkalmazott. A nagyszülők, akiket hamisan vádoltak a náciakkal való együttműködéssel, és erőszakkal deportáltak őket otthonukból Közép-Ázsiába, valamint a rokonok, akik nem éltek túl a fáradtságos utazást, a nehéz körülményeket és a rossz bánásmódot. A szülők, akiknek a szovjet propaganda szövevényes világában kellett visszanyerniük identitásukat, és 1990-ben visszaköltöztek szülőföldjükre.

A sorozat reflektál a Krím 2014-es orosz annektálására is, amikor a krími tatárok mint csoport ismét az állami politikai üldözés célpontjaivá váltak. A fotók a krími mindennapi élet és táj csendes pillanatait örökítik meg, miközben képről képre szinte láthatatlanul növekszik a politikai feszültség. Az otthonosság érzését az elnyomó állami politikai gépezet és a propaganda erősödésével fokozatosan felváltja a bizonytalanság és a félelem.

A fényképek 2008 és 2016 között, a videók 2015–2016-ban készültek.

A kiállítás a Blinken OSA Archivum és a CEU Invisible University for Ukraine együttműködésében valósult meg.

TÖRTÉNELMI HÁTTÉR

A krími tatárok egy őshonos, a török nyelvcsaládhoz sorolt muszlim etnikai csoport, amelynek becsült jelenlegi lakossága 250 000–300 000 fő, és amelynek tagjai elsősorban Ukrajnában, a Krím félszigeten élnek. Ők alkották a Krím demográfiai többségét, mígnem 1783-ban, az orosz-oszmán háborúkat követően, a Nagy Katalin vezette Orosz Birodalom annektálta a területet. Egészen addig a krími tatárok az Oszmán Birodalom uralma alatt álló Krími Kánság nevű államalakulatban éltek.

A császári Oroszország és annak kormányzati és közigazgatási szervezetei felszámolták a krími tatárok tényleges önrendelkezését. Mindeközben a félsziget demográfiai összetétele is megváltozott: részben az egymást követő (elsősorban Törökországba irányuló) kivándorlási hullámok, valamint az orosz betelepítési politika következtében. A 20. századra, az Orosz Birodalom összeomlása és a Szovjetunió megalakulásának idejére a krími tatárok már kisebbségbe kerültek a Krímben. Arra a hamis vádra alapozva, amely szerint a közösség együttműködött a náci Németországgal a második világháborúban, 1944-ben a sztálini rezsim a teljes krími tatár lakosságot deportálta, többnyire Közép-Ázsiába telepítve át őket. Kevesebb mint két év alatt a népesség több mint egyharmada odaveszett.

Ez a két esemény – az 1783-as annektálás és az 1944-es sztálini deportálás – határozta meg a Krímről és a krími tatároknak a történelemben betöltött szerepéről alkotott orosz és szovjet történelmi narratívákat, amelyek mögöttes célja az volt, hogy igazolják az orosz hatalomgyakorlásnak és egy egész nemzet embertelen deportálásának a jogosságát. Az orosz és szovjet történelmi narratívák ezért háttérbe szorították a krími tatár népességet, annak kultúráját és intézményeit, noha ezek jócskán megelőzték az orosz gyarmati uralmat. Ehelyett a narratíva az orosz etnikai és kulturális jelenlét megteremtésére összpontosított a félszigeten. Emellett számos krími tatár történelmi dokumentumot és archívumot megsemmisítettek vagy eltüntettek, ami hozzájárult ahhoz, hogy a krími történelmi narratívában szláv és orosz dominancia érvényesüljön, a krími tatárok pedig eltűnjenek belőle.

A szovjet időszak különböző történelmi és médianarratíváiban a krími tatárok különböző időszakokban az „egzotikus Másikká”, az etnikai sokszínűség letéteményeseivé váltak, mielőtt a szovjet rezsim árulóknak állította be és deportálta őket. Amikor az 1990-es években visszatérhettek, az ukrán kormány és társadalom nagyrészt figyelmen kívül hagyott kisebbségként kezelte őket.

A Krím 2014-es, az Oroszországi Föderáció általi annektálása sok ukrán szemében új fénybe állította a krími tatárokat: Ukrajna kiszolgáltatót őshonos csoportját és legfontosabb kulturális és etnikai kisebbségét fedezték fel (újra) bennük. Mégis, annak ellenére, hogy a krími tatárokat Ukrajna 2014 óta szövetségesnek tekinti az Oroszország elleni háborúban, az ukrán lakosság többsége még mindig „Másoknak” tekinti őket, és nehezen tudná integrálni a krími tatárok történelmét és identitását a tágabb ukrán történelmi narratívába és identitáskonceptióba. Ugyanakkor az orosz-ukrán határ túloldalán a krími tatárokat az orosz államapparátus rendre az állam szélsőséges ellenségeinek, illetve az orosz nagylelkűség szerencsés „haszonélvezőinek” állítja be.

Ráadásul a krími tatárokkal kapcsolatos történelmi narratíva, valamint a médiában zajló viták rendkívül átpolitizáltak – minden alkalommal, amikor a csoportot említik, felmerül a kérdés: hová tartozik a Krím? Orosz, ukrán, krími tatár? Szláv vagy török? A muszlim vagy a keresztény világ része? Ezekben az elbeszélésekben nagyon gyakran alul- vagy félreprezentálják azoknak az embereknek a hangját, történeteit és nézőpontját, akik a történelmi eseményeket a saját bőrükön tapasztalják meg. Emine Ziyatdinova újságíróként tudósított a Krím Orosz Föderáció általi 2014-es annektálásáról, és végigkövette, ahogy ez a politizált narratíva propagandává vált, majd erőszakba torkollt.

A krími tatárok krími történelmi helyének és tapasztalatainak megértésével kapcsolatos jelenlegi kihívásokat tovább súlyosbítják a Krímet jelenleg ellenőrző orosz állam arra irányuló erőfeszítései, hogy eltörölje vagy felülírja a félszigeten a közelmúltbeli „poszt-szovjet ukrán” jelenlétet. Ez számos formában történik, amelyek közül az egyik az orosz-krími egység és közös történelmi sors megrendezett és ideológiailag megalapozott narratívája. Ugyanezt a stratégiai célt szolgálják az orosz kormány által jelenleg a Krím vidéki területein a helyi infrastruktúra fejlesztésére tett intézkedések is, emlékeztetőként, hogy a krímiek számára mennyire fontos az újraegyesítés.